УКРАЇНА

ПАСПОРТ

об'єкта (пам'ятки) культурної спадщини

Успенський собор
(Комплекс споруд Свято-Успенської Почаївської лаври)

(найменування об'єкта (пам'ятки)

вид	тип	категорія обліку
пам'ятка архітектури	монастирська споруда	національного значення

1. Датування об'єкта (пам'ятки):

1771-1783 рр.

2. Адреса (місцезнаходження) об'єкта (пам'ятки):

Тернопільська область, Кременецький район, вул. Возз'єднання, 8

3. Дати і №№ документів про взяття на державний облік, визначення категорії пам'ятки:

Постанова Ради Міністрів УРСР від 24 серпня 1963 р., № 970.
Пам'ятка архітектури національного значення.

4. Охоронний №

672/1

5. Наявність охоронний дощок, охоронних знаків

Охоронна дошка відсутня.

6. Власник:

Державна власність. У віданні Міністерства культури України.
Балансоутримувач: Кременецько-Почаївський державний історико-архітектурний заповідник. Директор – Микулич Вадим Володимирович.
Тел. (03546) 2-51-22

7. Користувач:

Духовний Собор Свято-Успенської Почаївської лаври. Тел. (03546) 6-12-44; 6-12-18.

8. Охоронний договір:

Охоронний договір укладений між Міністерством регіонального розвитку та будівництва України та Духовним собором Свято-Успенської Почаївської Лаври від 12.12.2003 р. № 1/1

9. Функціональне використання:

Сучасне	первісне	інші
храм богослужіння	храм богослужіння	

10. Історичні дані про об'єкт (пам'ятку):

Успенський собор, головний храм Свято-Успенської Почаївської лаври, збудований за проектом сілезького архітектора Яна Готфріда Гофмана у 1771-1783 рр. на кошти канівського старости графа Миколи Потоцького, на місці розібраної церкви Святої Трійці, спорудженої у 1649 р. місцевими українськими шляхтичами Федором та Євою Домашевськими, саме там, де, за переказами, відбулося чудесне явлення Богородиці. Будівництво храму проводилося за участю львівських архітекторів Ксаверія Кульчицького та Петра Полейовського. Останнім був доопрацьований первісний проект храму з метою надання йому більшої образної виразності. Закладення наріжного каменя нового храму відбулося 3 липня 1771 р. У 1774 р. закінчується будівництво Печерного храму святої великомучениці Варвари (пізніше освяченого на честь преп. Іова). З метою зміцнення храму К. Кульчицький у 1775 р. добудовує з південного боку великий підпірний мур. У тому ж році П.Полейовський проводить низку додаткових будівельних заходів, зміцнюючи опорні мури додатковими контрфорсами та підсилюючи місця сполучення нових мурів, з тими, що залишилися від старої церкви, за допомогою металевих анкерів. У 1781 р. собор був освячений для тимчасового богослужіння, хоча окремі будівельні роботи та оздоблювальні роботи проводилися ще протягом десяти наступних років. У 1782 р. були зроблені надвершшя на двох баштах південного фасаду, а у 1784 р. споруджена головна баня над середхрестям.

11. Опис об'єкта (пам'ятки)

Характеристика розташування об'єкта і ролі в навколишньому середовищі	Успенський собор розташований на узвишші Почаївської гори, на захід від головного входу до монастиря. Величава споруда Успенського собору, висота якого сягає – 56 м, довжина – 54 м, а ширина – 40 м домінує над іншими монастирськими будівлями і височить над містом. Через складні ландшафтні умови при будівництві собору була порушена традиційна орієнтація вівтарної частини храму, яка є звернена на північ. Це сприяло просторовому розкриттю його головного фасаду, що відповідно є зорієнтований на південь.
Ландшафт	Успенський собор розміщений на найвищому плато Почаївської гори над давніми печерами. Природні властивості гори, сформованої з південного боку у вигляді терас, були використані архітектором Гофманом і перетворені ним на масивний стилобат, на якому була поставлена споруда собору.
Характеристика об'єкта (пам'ятки)	Успенський собор являє собою тринавну центральнокупольну базиліку з трансептом та видовженим прямокутним об'ємом вівтарної частини, зверненої на північ, до якої прибудовані ризниці. Нави перекриті півциркульними склепіннями на підпружних арках. Чільний фасад собору заакцентований двома стрункими наріжними вежами, повернутими під кутом 45° до повздовжньої вісі будівлі. Центральна частина собору перекрита масивною бароковою банею на восьмигранчастому підбаннику, увінчана високим розвинутим світловим ліхтарем. Плавна вигнута лінія фасаду, який у нижній частині оздоблений чотирма півколонами, у верхній увінчаний фігурним аттиком з хрестом. Зовнішнє оздоблення будівлі собору у вигляді півколон, спарених та поодиноких пілястр з капітелями композитного

ордеру, лучкових сандриків, люкарн, декоративних ваз та ліпної рослинної орнаментики носить рокайльний характер. Ліпний декор доповнений живописними зображеннями, розташованими в круглих медальйонах на чільному фасаді та фронтонах бічних фасадів. Бічні фасади оздоблені пілястрами і фризом, що переривається вікнами. Перед головним фасадом Успенського собору знаходиться простора тераса зі сходами, під якою, нижче собору, на рівні двох поверхів, влаштовані печерні храми: преподобного Іова та преподобних Антонія та Феодосія Києво-Печерських.

Печерний храм преп. Іова розташований з південного боку Почаївської гори. Як засвідчують джерела, на цьому місці при печері преп. Іова у давні часи вже існувала церква, яка була наново перебудована під час реконструкції Почаївського ансамблю наприкінці XVIII ст. Збудований у 1774 р. храм первісно був присвячений св. Великомученици Варварі, оскільки вважалося, що саме ця свята врятувала монастир та його околиці від морової хвороби, що лютувала на Волині, і, зокрема, в Почаєві в 1714р. Щоб потрапити до храму, необхідно обійти Успенський собор по терасі з південного боку, пройти анфіладою сходів та довгим коридором. Сама Печерна церква має незвикло видовжену форму, оскільки вона проходить вздовж усього південного схилу гори, і світло до неї проникає через вікна, розташовані лише з південного боку. Печерною церква названа з огляду на те, що від півночі в ній знаходиться печера преп. Іова. У 1855 р. єпископ Арсеній розділив храм на дві частини, залишивши меншу східну частину для церкви св. Варвари, а більшу, що примикає до печери, освятив на честь преп. Іова зі встановленням другого престолу та нового іконостасу. Але вже у 1862 р. стіна, що розділяла храм, була ліквідована, і храму знову було повернено первісний вигляд та освячене на честь преподобного Іова. Мощі святого знаходяться поряд з його печерою, з лівого боку храму, під навісом природної скали, залишеної у первісному вигляді при перебудові церкви у 1831-35 рр.

Під Печерним храмом по схилу Почаївської гори знаходиться ще одна церква, яка була облаштована у 1858 р. єпископом Арсенієм з колишньої греко-католицької передпоховальної каплиці, у якій василіани відспівували померлих ченців, оскільки монастирське кладовище в ті часи було розташоване поряд, у монастирському саду. Ця церква була освячена на честь преподобних Антонія та Феодосія Печерських, котрі були духовними наставниками тих перших монахів, які оселилися в почаївських печерах у прадавні часи. Як і Печерна церква, вона є видовжена в плані, освітлена лише з південного боку.

Перебудови, втрати й історичні нашарування	Споруда собору збережена у первісному вигляді без перебудов та втрат.
Наявність творів мистецтва та їх опис	Первісне оздоблення інтер'єру Успенського собору, відноситься до періоду, коли монастир належав монахам чину св. Василія Великого (1713-1831 рр.). Іконостас, ікони у вівтарі та центральній наві собору були виконані львівським живописцем Лукою Долинським у 1807 р., за що йому було заплачено 24 тис. золотих. Різьбу для іконостасу та кафедру виконував Лука Бернакевич, а рами для ікон Луки Долинського майстер Василь Бернакевич. Частково давній інтер'єр собору відображений на двох малюнках Т. Г. Шевченка "Собор Почаївської Лаври" 1846 року. У 1859 р. згідно розпорядження імператора Олександра II, який відвідав Лавру, старий двоярусний іконостас було замінено новим, виконаним за проектом архітектора імператорського двору, професора Г.А.Боссе. Тридцять дві ікони іконостасу були намальовані на мідних дошках петербурзькими художниками-академіками – М.А.Лавровим, І.М.Горбуновим та Є.Я.Васильєвим. Різьбив іконостас майстер Прокоф'єв. Новий іконостас було встановлено у соборі 13 серпня 1861 р. Пожежа, що спалахнула у приміщенні собору 10 вересня 1869 року, знищила частину давніх іконописних зображень, виконаних Лукою Долинським, в першу чергу тих, що знаходилися у вівтарній частині собору. Це – зображення апостолів та пророків, з яких на сьогодні збереглося лише чотири: Єзекиїль, Єремія, Іоан та Наум. У 1874 р. стіни собору були розмальовані лаврськими іконописцями, а у 1875 р. була проведена реставрація тих ікон, що постраждали від пожежі, причому були наново намальовані: всі апостоли і чотирнадцять пророків у вівтарі, за виключенням вищезгаданих, три великі ікони у середній частині храму (з боку іконостасу) – з зображенням "Воскресіння Лазаря", "Послання апостолів на проповідь" та "Порятунок Христом потопаючого Петра". Велику мистецьку цінність мають ікони, намальовані Лукою Долинським, які в оздоблених рокайльною різьбою рамах розташовані на стовпах центральної нави, оточені овальними картушами (два вгорі і два внизу) зі сценами Старого та Нового Заповітів а також сюжетами, пов'язаними з чудесним зціленням при допомозі чудотворної Почаївської ікони Богородиці. Подаємо перелік творів, намальованих Лукою Долинським, починаючи від вівтарної частини собору. З західного боку: "Зцілення прокажених", "Христос і самарянка", "Христос і Марія Магдалина", "Христос у Марії і Марфи", "Христос прощає грішницю", "Притча про милосердного самарянина", "Зустріч Марії з Праведною Єлизаветою".

Зі східного боку:“Увірування Фоми”, “Зцілення розслабленого”, “Зцілення сліпого”, “Спокуса Ісуса Христа фарисеями”. Дві великі багатофігурні композиції, що знаходяться на хорах собору, належать до наймасштабніших збережених робіт Луки Долинського, засвідчуючи його великий творчий потенціал. Це – “Літургія св. Василія Великого” та “Проповідь св. Миколая”.

Під час реставрації 1875 р. твори, розміщені на стовпах нави, були доповнені написами зі Святого Письма.

Певну мистецьку цінність мають стінописні зображення, намальовані лаврськими художниками, зі сценами чудесного зцілення за допомогою чудотворної Почаївської ікони Богородиці, які тісно пов’язані з місцевими традиціями, відтворюють місцеві типажі, тогочасний та історичний одяг українських міщан, селян, знаті, атрибути церковного та місцевого побуту. Саме ці композиції надають стінопису Успенського собору своєрідного звучання.

У соборі зберігається Почаївська чудотворна ікона Божої Матері, яка, за історичними переказами, була подарована волинській поміщиці православного віросповідування Ганні Гойській грецьким митрополитом Неофітом, який по дорозі до Москви зупинявся у помісті Гойської, Орлі, поблизу Почаєва. Після чудесного зцілення брата Гойської Филипа, сліпого від народження, який молився до ікони Почаївської Богородиці, вона фундаційною грамотою від 14 листопада 1597 р. заповіла ікону церкві Успіння Пресвятої Богородиці у Почаєві, заснувавши при ній монастир.

До важливих реліквій Почаївської лаври і, зокрема, Успенського собору слід віднести “Портрет Миколая Потоцького” фундатора і благодійника лаври, намальований безіменним художником у XVIII ст., “Портрет Ганни Гойської”, XVIII ст.

Стіни галереї, що ведуть до Печерного храму, прикрашені настінним малярством кінця XIX ст., виконаним лаврськими художниками-ієродияконами Паїсієм та Анатолієм. На стелі коридорної галереї, перед входом до Печерної церкви, зображено “Богородицю - Знамення” в оточенні херувимів, на стінах – сонм святих православної церкви, від часів Володимирового хрещення до XIX ст., які поділені на окремі групи, кожна з них в орнаментальному обрамленні. Біля входу до печерного храму зкомпоновані зображення святих X ст. (св. княгиня Ольга, перший митрополит київський Михаїл, два мученики: варяг Федір та його син Іоан); святі XI ст. (князь Володимир, святі мученики Борис і Гліб, прп. Антоній та Феодосій Печерські) і т.д. Цю галерею постатей завершує біля виходу група святих XIX ст.

Стінописні зображення Печерного храму були виконані лаврськими художниками під керівництвом головного іконописця Лаври – ієромонаха Паїсія наприкінці 80-х рр. XIX

	ст.(закінчені 27 жовтня 1888 р.) 52 сцени Страсного циклу суцільно заповнюють весь простір стін та стелі. Найважливіші композиції, знаходяться на північній стіні та склепінні: "Вхід Господній до Єрусалиму", "Тайна вечеря", "Зрада Юди", "Суд Пилата", "Моління про чашу", "Розп'яття", "Зняття з хреста", "Покладення до гробу", "Воскресіння". Шість композицій у вівтарній частині храму частково повторюють вищезгадані композиції – це: "Зняття з хреста", "Помазання тіла Христа", "Покладення до гробу", "Христос у темниці", "Моління про чашу", "Воскресіння Христове". Розписи витримані у яскравому насиченому колориті. Над входом до місця, де спочивають мощі преп. Іова Почаївського, знаходиться ікона з зображенням преподобного, з віршованим написом на його честь і з датою смерті – 1651 р. Можна припускати, що даний портрет був скопійований у XVIII ст. з посмертного портрету святого. Церква Антонія та Феодосія Печерських прикрашена настінними розписами другої пол. XIX ст. Дві композиції в орнаментальному обрамленні розміщенні на склепінні – це: "Христос Пантократор" в оточені чотирьох євангелистів та "Повернення преп. Антонія Печерського зі Святої Афонської гори". Всю західну стіну займає сюжет "Собор святих волинських угодників". Північна стіна оздоблена рядом новонамальованих ікон посереднього ремісничого виконання у масивних золочених рамах XVIII ст.: "Іов Почаєвський та Серафим Саровський", "Хрещення", "Марія Магдалина та Свята великомученица Варвара". Ліворуч, найближче до іконостасу, знаходиться ікона "Богородиця з Дитям на престолі" доброї академічної роботи XIX ст., праворуч - "Новозавітна Трійця" та скульптурне (велике) "Розп'яття" XVIII ст. При вході до церкви на стінах висять три ікони у барокових золочених рамах, ймовірно виконані Лукою Долинським, це – "Закидання камінням архідиякона Стефана", "Причастя ангелом Святого Онуфрія" та "Свята Марія з Дитям та Свята Анна". Над входом до церкви знаходиться ікона "Явління Богородиці пастухам на горі Почаївській" (метал, барельєф, золочення, посріблення) XVIII ст. Іконостас церкви – одноярусний, з рядом святих. У виданні "Почаївська Успенська Лавра" А.Ф.Хойнацького стверджується, що на кошти єпископа Арсенія та лаврської братії в церкві був встановлений новий різьблений іконостас. В даний час у церкві знаходиться ампірний іконостас, виконаний на початку XIX ст. ще у часи, коли монастир належав монахам чину св. Василя Великого. Очевидно, саме про цей іконостас згадується у літературі («Сказание о Почаевской Успенской Лавре архимандрита Амвросия», с. л. 25), де читаємо: *«В начале XIX в .когда знали, что Почаевскую обитель предполагают возвратить*

	православию, они (василияни) стали и себя выставлять близкими к православию и устроили в одном ярусе иконостас, который теперь в церкви теплой». Не відомо, у якому році вищезгаданий іконостас був перенесений до церкви Антонія та Феодосія Печерських. Ікони іконостасу професійного виконання. Святці, зкомпоновані в овалах, барокового характеру, намальовані під виразним впливом західноєвропейського мистецтва, можливо у майстерні Луки Долинського. В іконах намісного ряду вже відчутні впливи класицизму початку XIX ст.
Опис території об'єкта (пам'ятки)	Зі сходу до храму ведуть сходи; з півдня та південного заходу розташована широка тераса, оточена парапетом з рокайльними вазами з якої відкривається краєвид на місто і в далину; з півночі, у подвір'ї, знаходяться - каплиця, зведена у XVIII ст. на місці колишньої Троїцької церкви та колодязь преп. Іова Почаївського, 1620 р.; з північного заходу, півночі та південного сходу Успенський собор оточений спорудами монастирських келій.
Наявність меморіальних дощок	Меморіальні дошки відсутні.

12. Перелік складових:

Почаївська Лавра:
1.Успенський собор (з церквами Святого Іова Почаївського та Святих Антонія та Феодосія Печерських),1771-1783 рр.;
2.Троїцький собор, 1906-1912 рр.;
3. Келії Почаївської лаври (з трапезною церквою св. Варвари та княгині Ольги, церквою Похвали Пресвятої Богородиці), 1771-1780 рр.;
4.Архієрейський дім, 1825 р.;
5.Дзвіниця,1861-1871 рр.;
6.Надбрамний корпус, 1835 р.;
Крім того в межах монастирських мурів у комплекс входять: економна брама, XIX ст.; каплиця на місці вівтаря колишньої церкви Святої Трійці; Ківорій XIX ст. над колодязем св. Іова; будинок друкарні, іконописної майстерні, братської лікарні з домовою церквою (тепер готель) XIX ст.; водогінна вежа, XIX ст.; будинок церковно-парафіяльної школи (тепер житловий дім), XIX ст.; південний та північний монастирські сади; господарський двір; споруди колишнього свічного заводу; монастирські мури.

(для комплексу (ансамблю), визначного місця)

13. Матеріали. конструкції. ступінь капітальності, загальна оцінка технічного стану:

14.Споруда мурована з цегли. Цоколь камінний. Конструкції куполу - дерев'яні. Покриття металеве, позолота. Підлоги -- гранітні плити, керамічна плитка. Парапет тераси, декоративні вази, декоративні оздоби виконані з пісковику. Загальний стан пам'ятки – задовільний (стінопис у галереї перед Печерною церквою частково уражений грибком). Акт технічного стану додасться.
Акт технічного стану від 20.03.2014 № 1/2014

15. Наявність інженерних мереж та інженерного обладнання:

Центральне опалення, електромережа

16. Територія об'єкта (пам'ятки):

Площа	2160 кв. м.
Опис меж	Успенський собор є головним храмом і центральною складовою архітектурного ансамблю Свято-Успенської Почаївської лаври. З північного заходу з півночі та північного сходу пам'ятку оточують монастирські келії; з південного заходу, півдня та південного сходу – тераса, з якої відкриваються краєвиди навколишньої місцевості.

17. Майнова цінність об'єкта (пам'ятки):

Дата проведення майнової оцінки, найменування організації	Майнова оцінка об'єкта не проводилася
Сума в гривнях	

18. Оцінка антропологічної, археологічної, естетичної, етнографічної, історичної, мистецької, наукової чи художньої цінності об'єкта (пам'ятки):

Пам'ятка належить до найвидатніших споруд сакральної архітектури України стилю бароко другої половини XVIII ст. і є домінантою в ансамблі Почаївської Лаври, завдяки якій вона візуально сприймається з дуже далекої відстані.

19. Зона охорони пам'ятки:

Організація-розробник	Кременецько-Почаївський ДІАЗ
Дата розроблення	2004
Дата і номер документа про затвердження	
Короткий опис меж із зазначенням площі кожної зони	Встановлена охоронна зона Ансамблю Свято-Успенської Почаївської лаври проходить вул. Кременецькою, охоплюючи прилеглу з півдня забудову, південною межею пл. Возз'єднання, вул. Радивилівською, Озерною, Стельмащука, Грабовою, Стельмащука, межею лісу, що проходить межею міста Почаєва, вул. Волинською та її провулком до вул. Кременецької. Територія охоронної зони ансамблю – 58 га.

19. Наявність науково-проектної документації на пам'ятку (об'єкт):

Найменування документації	Рік розроблення	Автор (організація)	Місце зберігання, інв. №

20. Дослідницькі й реставраційні роботи:

Найменування робіт	Рік проведення	Замовник	Автор, проектна організація	Підрядна організація

Ремонтні роботи по фасадах	2003	Духовний Собор Свято-Успенської Почаївської лаври	Проведені місцевими силами	

21.Основні джерела:

Археологічні	
Іконографічні	1. Шевченко Т. Г. "Собор Почаївської Лаври", 1846 р. Пап., акварель. 2. Шевченко Т.Г. "Вид з тераси Почаївської Лаври." 1846. Пап., акварель.
Архівні	
Бібліографічні	1. Путеводитель по горе Почаевской. Почаев, 1875.-С.47-48. 2. Сказание о Почаевской Успенской Лавре архимандрита Амвросия. (На основании документов, хранящихся в лаврском архиве). Почаев, 1878.- С.202. 3. Описание святых икон и других священных изображений, находящихся в большом соборном храме Успения Божьей Матери в Почаевской Лавре. // Волынские Епархиальные Ведомости. -1880.№ 13-14.(Приложение). 4. Хойнацкий А.Ф. Почаевская Успенская Лавра. Историческое описание. Почаев, 1897.- 233. 5. Логвин Г. Н. По Україні. К., 1968.-С. 184-186. 6. Мусієнко П. Н., Островський В. О. Станковий живопис кінця XVШ століття. /Історія українського мистецтва. - К.,1969.-Т.4, книга перша.– С.94-96. 7. Памятники градостроительства и архитектуры УССР.- К., 1986.-Т.4.-С.78. 8. Ричков П. До історії формування архітектурного ансамблю Почаївської Лаври.//Архітектурна спадщина України. Вип.2.К., 1994.79-89. 9. Объятия Отча... Очерки истории Почаевской Лавры. Сост. В. Зелинский. – Почаев, 2000. – С.115-119. 10.Orda N. Album widokow gubernii Wolynskiej.-Warszawa, 1878. 11.Balinski M., Lipinski T. Starozytna Polska.-Warszawa, 1844.-S. 1421. 12. Maly ilustrowany przewodnik po Krzemiencu i okolicy.-Krzemieniec, 1932.-S. 81. 13. Jan K.Ostrowski.Kresy bliskie i dalekie.– Krakow. 1998.

22. Графічні матеріали й фотофіксація:

Найменування	Кількість	Дата виконання	Виконавець
Генеральний план (ситуаційна схема)	1	1996 р.	З. Лагуш
Обміри:			

Плани	1		
Фасади	1		
Перерізи			
Схематичний план зон охорони			
Фотофіксація:			
Фото загального вигляду	8	2003 р.	Сьомочкін І. В.
Фото фрагментів	1	2003 р.	Сьомочкін І. В.
Фото деталей			
Фото інтер'єрів	53	2003 р.	Сьомочкін І. В.
Інше			

Паспорт склав:

Посада	Спеціальність, кваліфікаційний рівень	Прізвище, ініціали	Підпис	Дата складання
Завідувач науково-дослідного відділу	Кандидат історичних наук	Облончик Н. Г.		05.2014

Директор департаменту культури,
релігій та національностей
Тернопільської облдержадміністрації **ШЕРГЕЙ Г.П.**

(найменування посади керівника органу охорони культурної спадщини) (підпис) (П.І.Б.)

ИНВЕНТАРНЫЙ СПИСОК

предметов прикладного искусства, живописи, графики музейного значения, находящихся в памятнике архитектуры, -Почаевской лавре /Успенский собор, 1791г., Троицкий собор, 1912г., Монастырские келии, XУI-XУП ст./Охранный № 672

№ п/п	Наименование предметов музейной ценности	год изготовл. стол./	Материал, техника	Техничес состояние	Инв. №
1	2	3	4	5	6
1	Станк.картина-"Мария и Елизавета"	XУШст.	Полотно, масло	Живопись загрязн.	
2	Стан.картина-"св.Паисий" худож.Оксаковский Г.	1757г.	Полотно, масло на подрамнике	Удовлетв.	
3.	Стан.карт."Изгнание торгующих из храма"	XУШст.	Полотно, масло, на подрамнике	Загрязнена, мелк.поврех.	
4.	Стан.карт."Поклонение золотому тельцу"	XУШст.	Полотно, масло, на подрамнике	Мелкие повр. загрязнения	
5.	Станк.картина"Успение"	XУШст.	Полотно, масло на подрамнике	Живоп.загрязнена	
6.	Станк.карт.портрет Иова Железо	XУШтс.	Полотно, масло на подрамнике	Удовл.Лицо подновлено	
7.	Станк.карт."Пророк Иона"	XУШст.	Полотно, масло на подрамнике	Удовлетвор.	
8.	Станк.карт."Обнаружение Моисея"	Хушст.	Полотно, масло на подрамнике	живоп.загряз. с мелк.повр.	
9.	Стан.карт."Мученичество архидиакона Стефана"	XУШст	Полотно, масло на подр.в раме	Удовлетвор.	
10	Станк.карт."Христос и иМария Магдалина"	XУШст.	Полотно, масло на подрамнике	Удовлетв.	
11	Предм.прикл.искусства, -хоругвь	начало XXв.	Живопись, темпера, лтунь позолоченная	Хороший	
12	Станк.карт."Пророк Иеремия"	XУШст.	Полотно, масло на подрамнике	Хороший	
13	Станк.карт."Иван Дамаскин и Максим Проповедник"	XУШст.	Полотно, масло на подрамнике	Удовлетв.	
14.	Стан.карт."св.Николай" /на хорах Успенск.собора	XУШст.	Полотно, масло, деревян.рама	Сильно загрязненна	
15	Стан.карт."св.Николай"	XУШст.	Полотно, масло, на подрамнике	Живопись загрязнена	
16	Станк.карт."св.Петр"	XУШст.	Полотно, масло, на подрамнике	Живопись загрязненна, част. повреждена.	

I	2	3	4	5	6
I7	Станк.карт."Исцеление расслабленного"	ХУШст	Полотно,масло, на подрамнике	Живопись загрязнена,мелкие повредж.	
I8	Станк.карт.Икона Христа под окладом	ХУШст.	Дерево,темпера, оклад медный чеканный,серебрен.	Живопись переписанна	
I9	Станк.карт."Апостол Павел"	ХУШст.	Полотно,масло, на подрамнике	Живопись загрязнена,частич.повредж.	
20	Стан.карт."Притча о злых виноградарях"	ХУШст.	Полотно,масло, на подрамнике	Есть мелкие повреждения	
2I	Стан.карт."Пророк Исайя"	ХУШст	Полотно,масло, на подрамнике	Есть мелкие повреждения	
22	Станк.карт."Святой Онуфрий"	ХУШст.	Полотно,масло на подрамнике	Удовлетворительный	
23	Станк.карт."Снятие со креста"	ХУШст.	Полотно,масло, на подрам.в раме	Удовлетворительный	
24	Стан.карт."Встреча Марии и Елизаветы"	ХУШст.	Полотно,масло, на подрамнике	Удовлетворитедьный	
25	Станков.картина "Аарон"	ХУШст.	Полотно,олия, на подрамнике	Живопись загрязнена	
26	Стан.карт."Христос [illegible]овляет детей"	нач.XIXст.	Полотно,масло, на подрамнике	Живопись загрязнена	
27	Стан.карт."Притча о рабочих виноградарях"	ХУШст.	Полотно,масло, на подрамнике	Полотно в нескольких порвано	
28	Стан.карт."Иван Богослов"	ХУШст.	Полотно,масло, на подрамнике	Живопись загрязнена, частично повреждена	
29	Стан.карт."Портрет не известного архиерея"	нач.XIXст.	Полотно,масло, на подрамнике	Удовлетворительный	
30	Стан.карт."Портрет НИколая Потоцкого"	ХУШст.	Полотно,масло, на подрамнике	Незначительные повреждения	
3I	Стан.карт."Амвросий Медиланский и император Феодосий"	ХУШст	Полотно,масло, в дерев.раме	Живопись сильно загрязнена	
32	Стан.карт."Апостол Варфоломей"	ХУШст.	Полотно,масло, в дерев.рамой	Удовлетворительный	
33	стан.карт."Икона Власияи Димитрия"	ХУПст.	Дерево,лепкас, темпера	Имеются выпадения живописи	
34	Стан.карт."Портрет Анны Гойской"	ХУШст.	Полотно,масло на подрамнике	Имеются мелкие повреждения	
35	Стан.карт."Христос и самаритянка"	ХУШст.	Полотно,масло, на подрамнике	Живопись загрязнена	

1	2	3	4	5	6
36	Стан.карт."Иван Креститель"	ХУШст	Полотно,масло, на подрам.в раме	Удовлетворит.	
37	Стан.карт."Портрет Стефана Волынского епископа"	на обороте надпись-К.1818 Степан....	Полотно,масло.	Удовлетворит.	
38	Стан.карт."Каин и Авель"	ХУШст.	Полотно,масло, на подрамнике	Живопись загрязнена	
39	Прикл.иск."Дарохранительница	2-я полов. XIX ст.	Серебро с позолотой	Хорошее	
40	Прик.исккус.12 лампад в в древнерусском стиле	нач.XXст.	Латунь позолоченая	Хорошее	
41	Прикл.искус.-Семисвечник	нач.XXст.	Латунь,позолота,литьё.	Хорошее	
42	Иконостас Троицкого собора	нач.XXст.	Дерево,темпера, резьба п/дереву, басмовые оклады	Хорошее	
43	Прикл.искус.Крест запрестольный	нач.XXст.	Дерево,темпера, басмовый оклад	Хорошее	
44	Прикл.искус.Паникадилохорос в Троицком соборе	нач.XXст.	Латунь позолоченная	Хорошее	
45	Прикл.искус.2 хоругви в древнерусском стиле	нач.XXст.	Живопись,темпера, латунь позолоченная	Хорошее	
46	Прикл.искус.Дарохранительница в виде Троицкого собора лавры	нач.XXст.	Латунь серебренная	Хорошее	
47	Прик.искус.Ковчег с мощами	кон.XIXст.	Медь позолоченная и посеребренная с эмалью	Хорошее	
48	Прик.искус.Иконостас церкви св.Антония и Феодосия	нач.XIXст.	Дерево окрашен.с позолотой,резьба по дереву	Удовлетворит.	
49	Прик.искус.Крест запрест.	ХУПст.	Дерево,темпера,басмовый оклад	Удовлетвор.	
50	Прикл.искус.Кафедра для проповедей	ХУШст.	Резная позолоченная	Удовлетворит.	
51	Прикл.искус.Табуретки-5шт.	ХУШ ст.	Дерево резное,позолота	Удовлетворит.	
52	Прикл.искус.Кресло	I-я пол.XIXст.	Дерево,резьба,частичная позолота	Удовлетворит.	
53	Стан.карт.ипредм.прикл. искусства-Плат с изображением Тайной Вечери	1807г.	Оксамит,шитьё	Удовлетворит.	

	2	3	4	5
54	Стан.карт.Икона Богородицы под медн.окладом	ХУШст	Дерево,темпера,медный оклад,чеканка, серебрение	Живопись переписана
55	Прикл.искус.Ладаница	ХУШст	Серебро чеканное	Хорошее
56	Прикл.искус.Барельеф с изображением явления Богородицы на Почаев.горе	ХУШст	Бронза,литьё,позолота на посеребрен.металлическом фоне	Удовлетворит.
57	Прик.искус.станк.карт. Двустороняя икона Николая	ХУШст	Дерево,темпера,латунь, чеканкас позолотой	Удовлетворит.
58	Прик.искус.Ковчег	ХУШст	Латунь,литье,чеканка	Недостает некотор.деталей

Примечания: 1. Список составлен по сведениям указанным в паспортах на каждое произведение искусства. Паспорта составлены в период проведения инвентаризации, в ноябре, декабре 1967г. на основании распоряжения Тернопольского облисполкома № 544 от 23.X.1967г. Паспорта хранятся в Тернопольском краеведческом музее.

2. Авторы/школы/ произведений искусства в паспортах не указаны за исключением отдельных, указанных и в настоящем списке.

3. Порядковые номера списка являются инвентарными номерами.

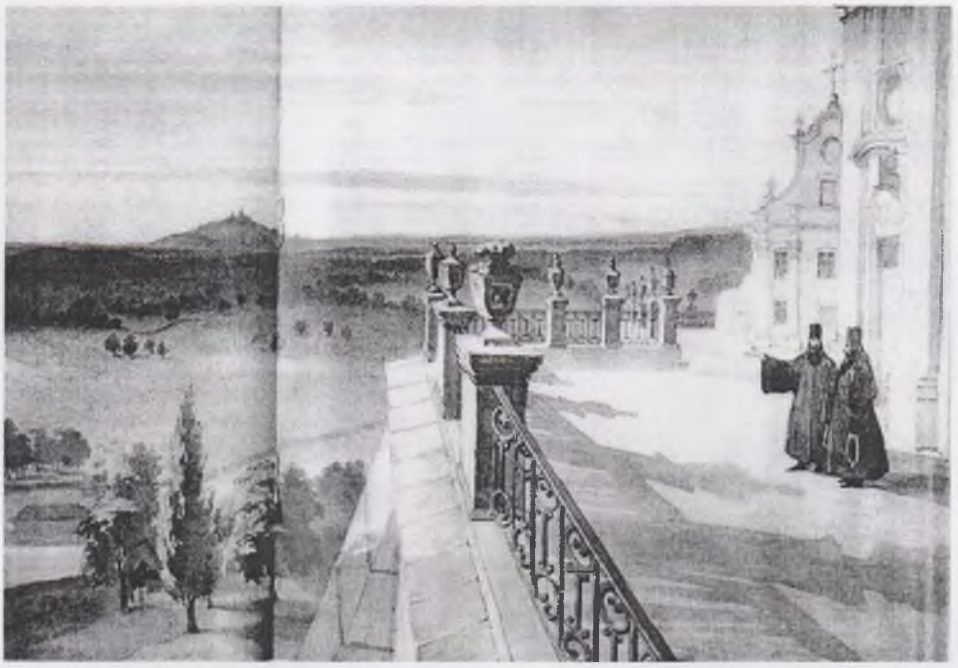
4. Паспорта и фотографии выполнены т. Жолтовским П.Н.

Начальник областного отдела
по делам строительства и архитектуры

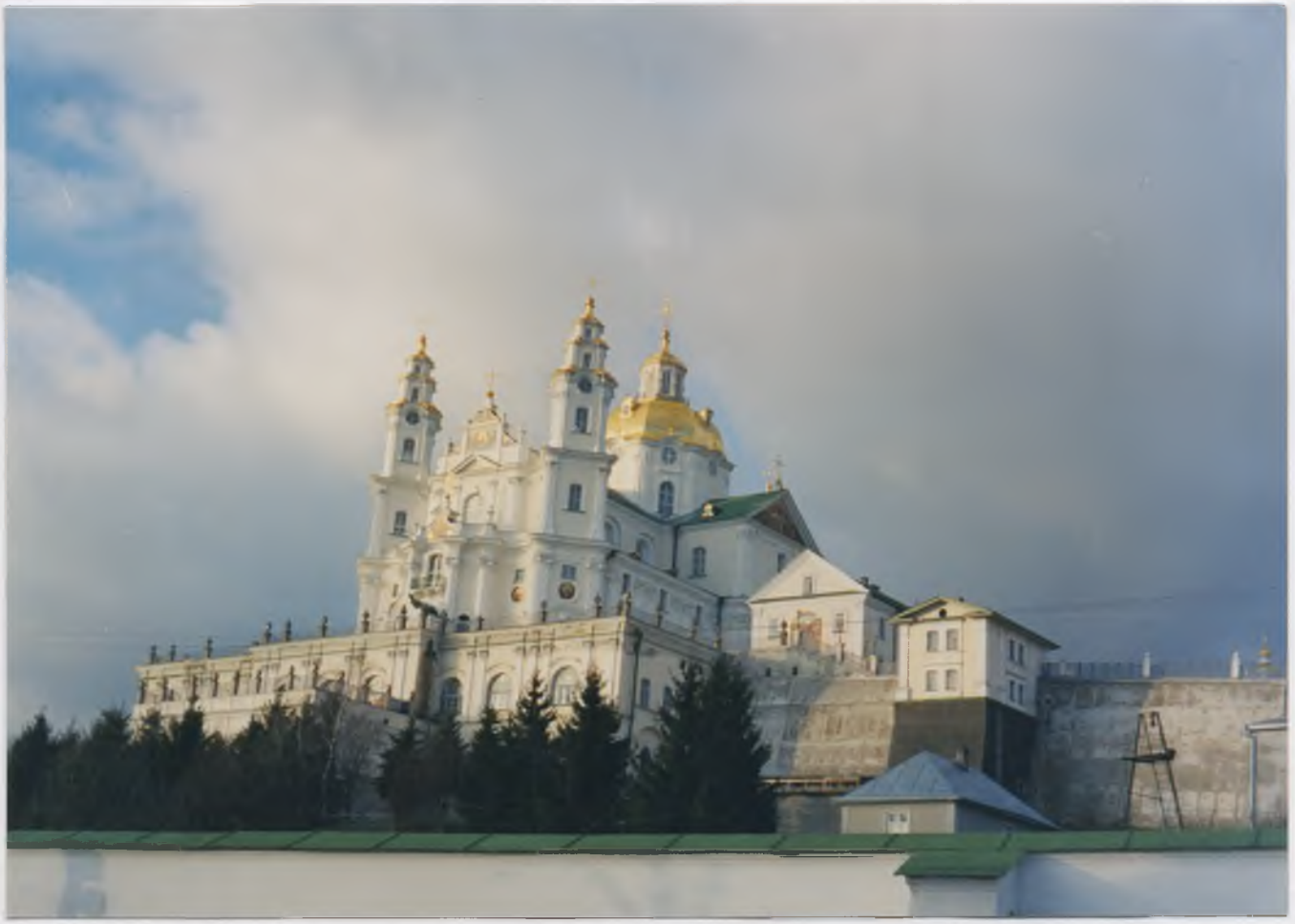
Г. Карасев

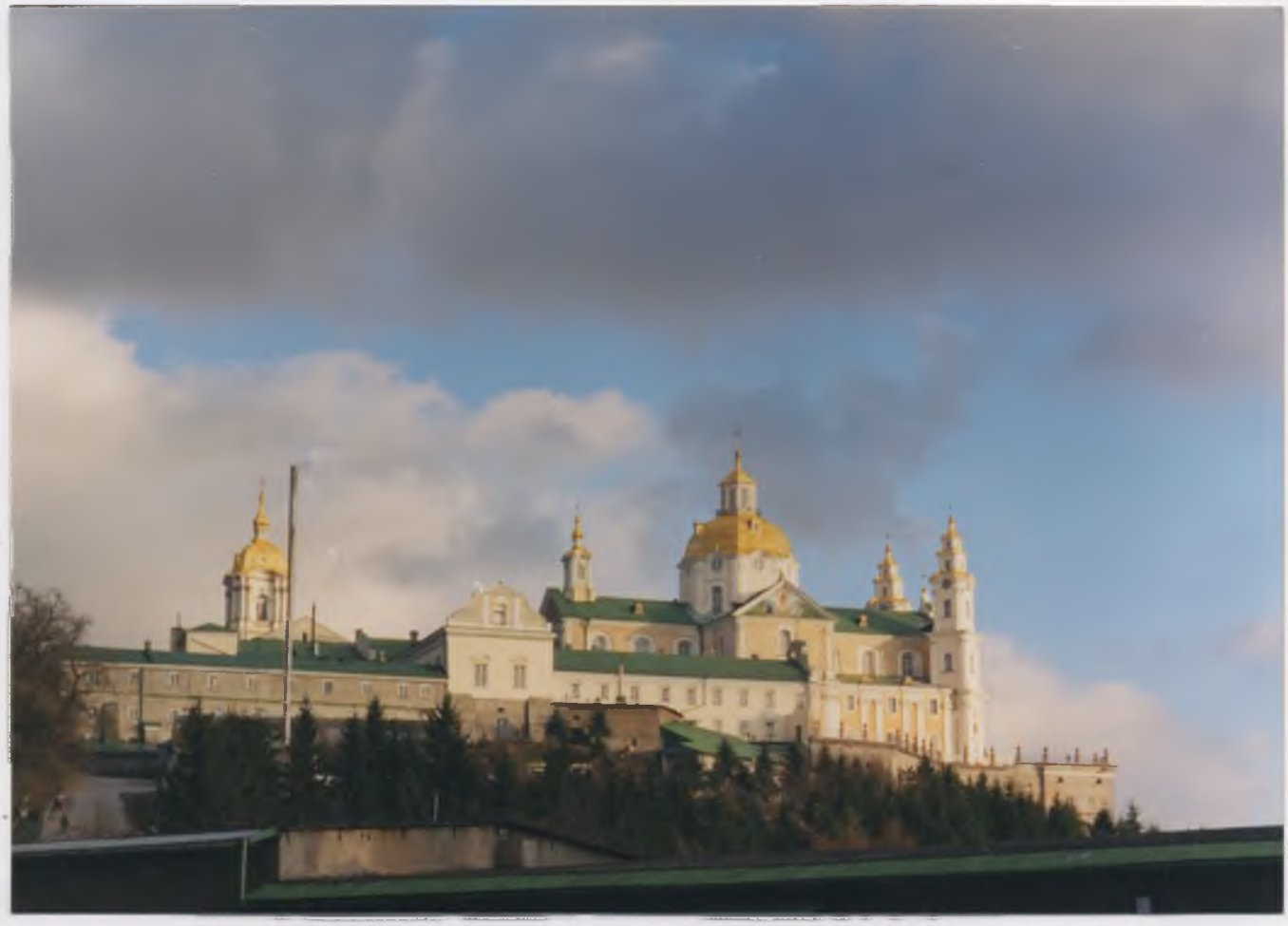
Т. Шевченко. Почаївська Лавра з заходу.
Папір, акварель. 1846 р. Національний музей Тараса Шевченка.

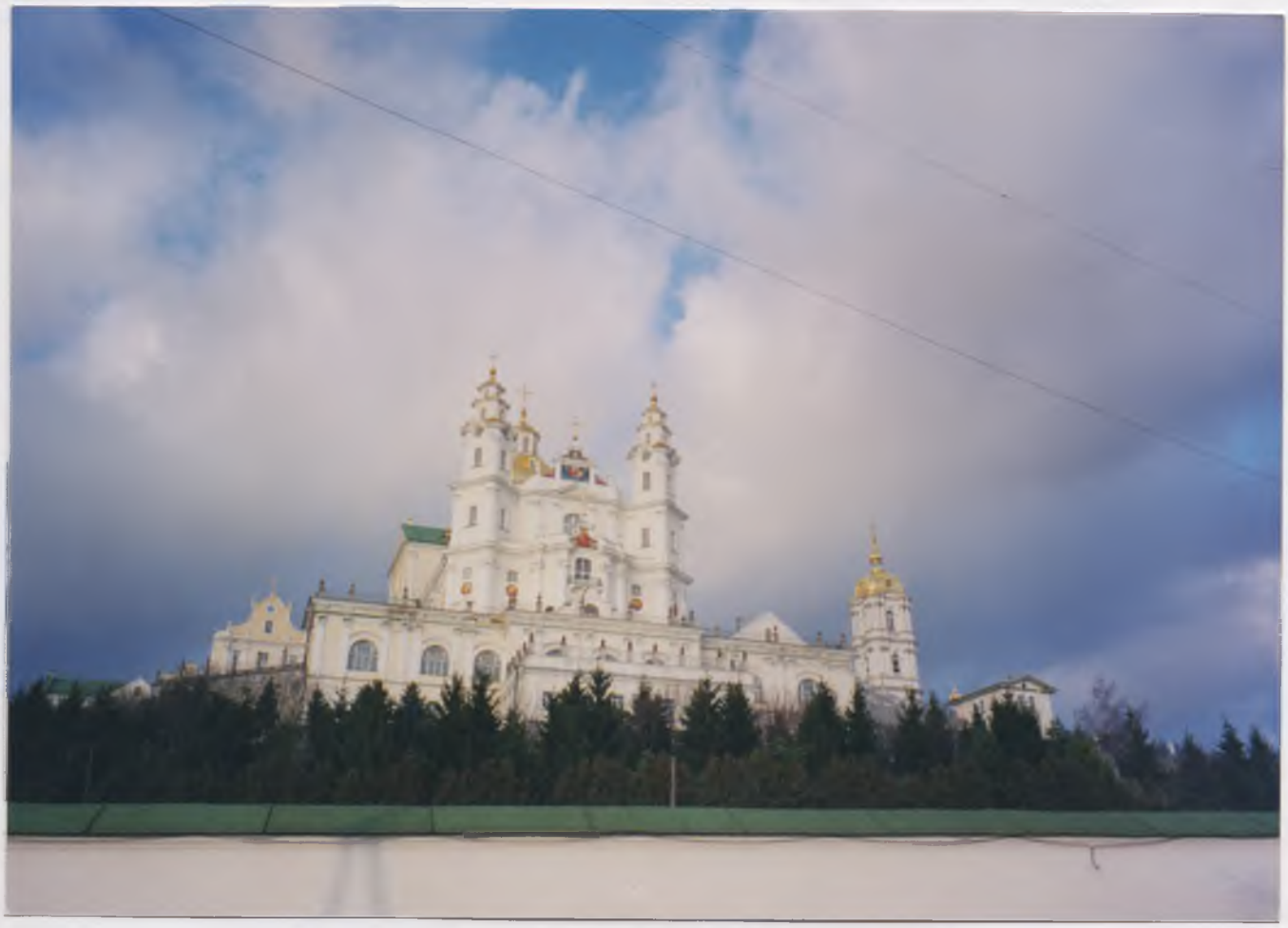
Т. Шевченко. Вид з тераси Почаївської Лаври.
Папір, акварель. 1846 р. Національний музей Тараса Шевченка.

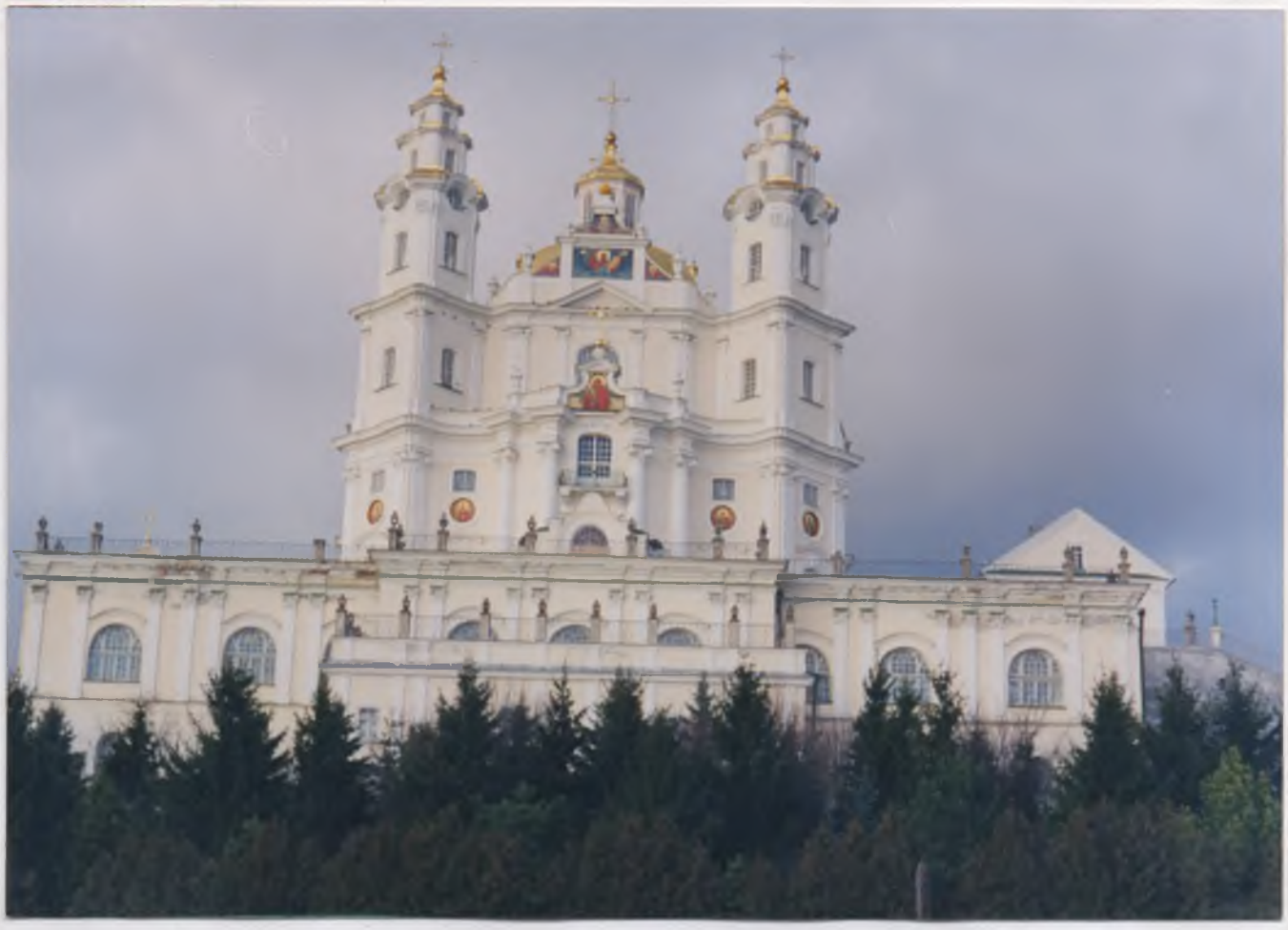
1. Вид з південного сходу.

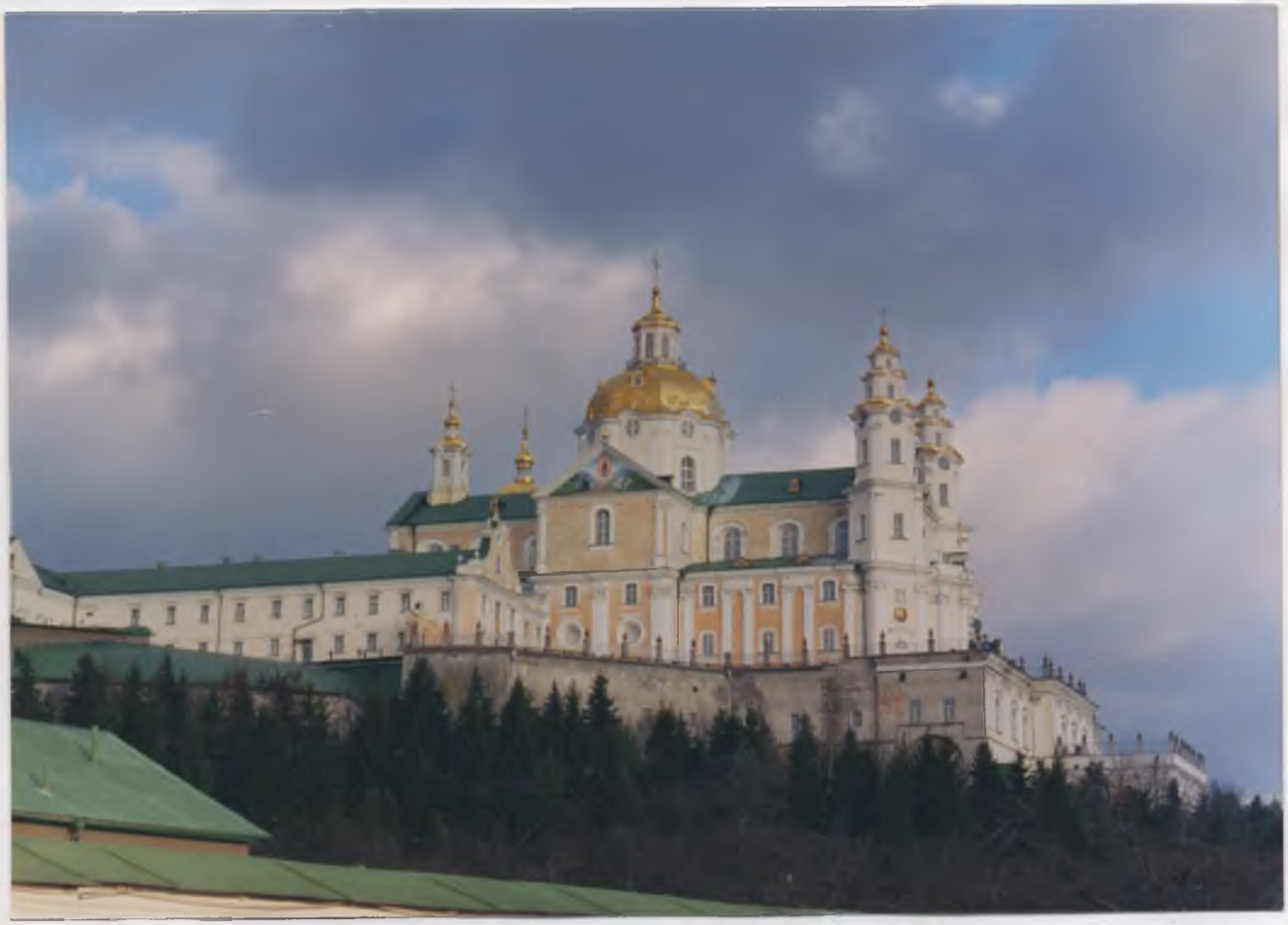
2. Вид з південного заходу.

3. Вид з півдня.

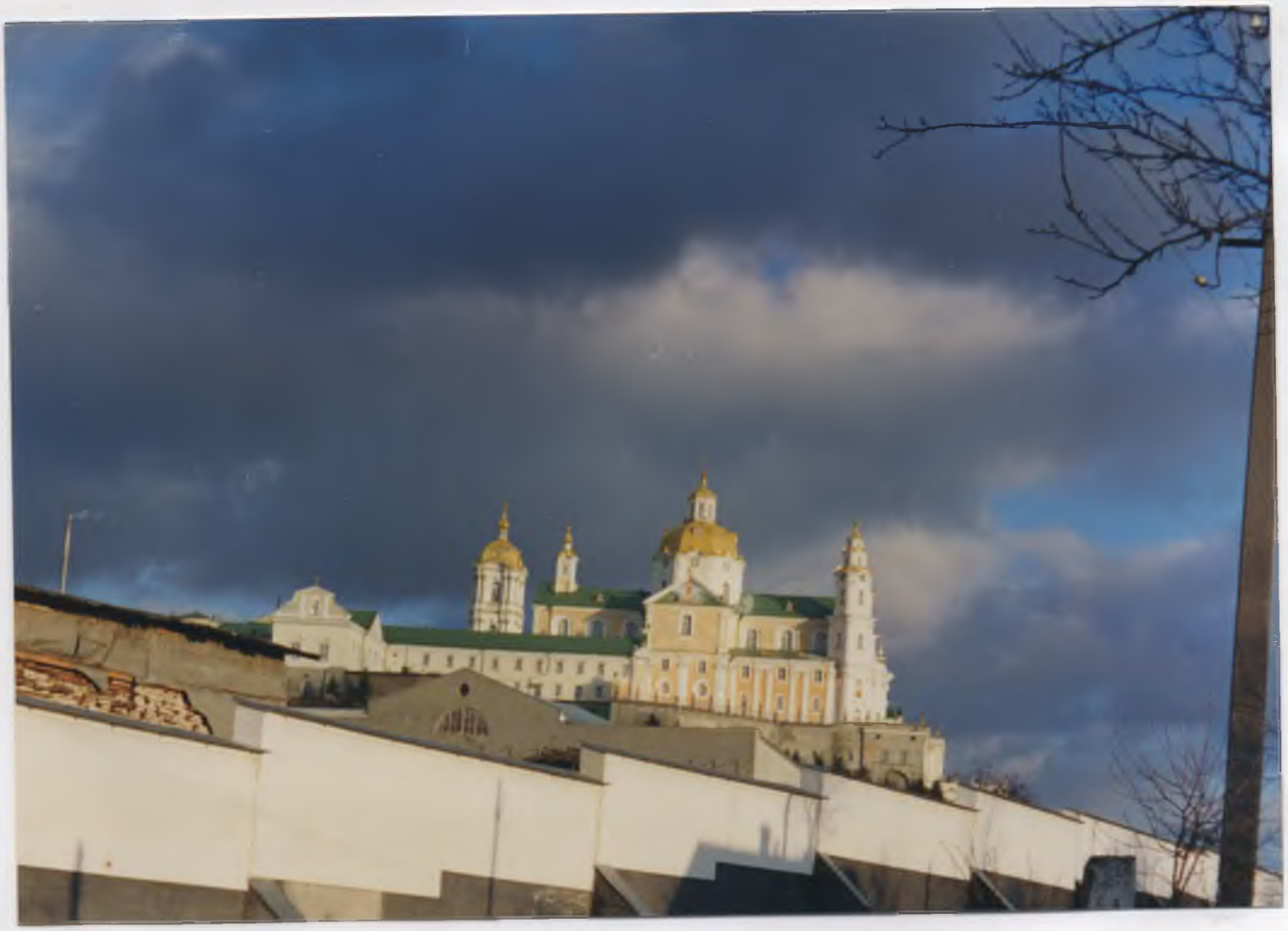
4.Чільний фасад.

5. Вид з заходу.

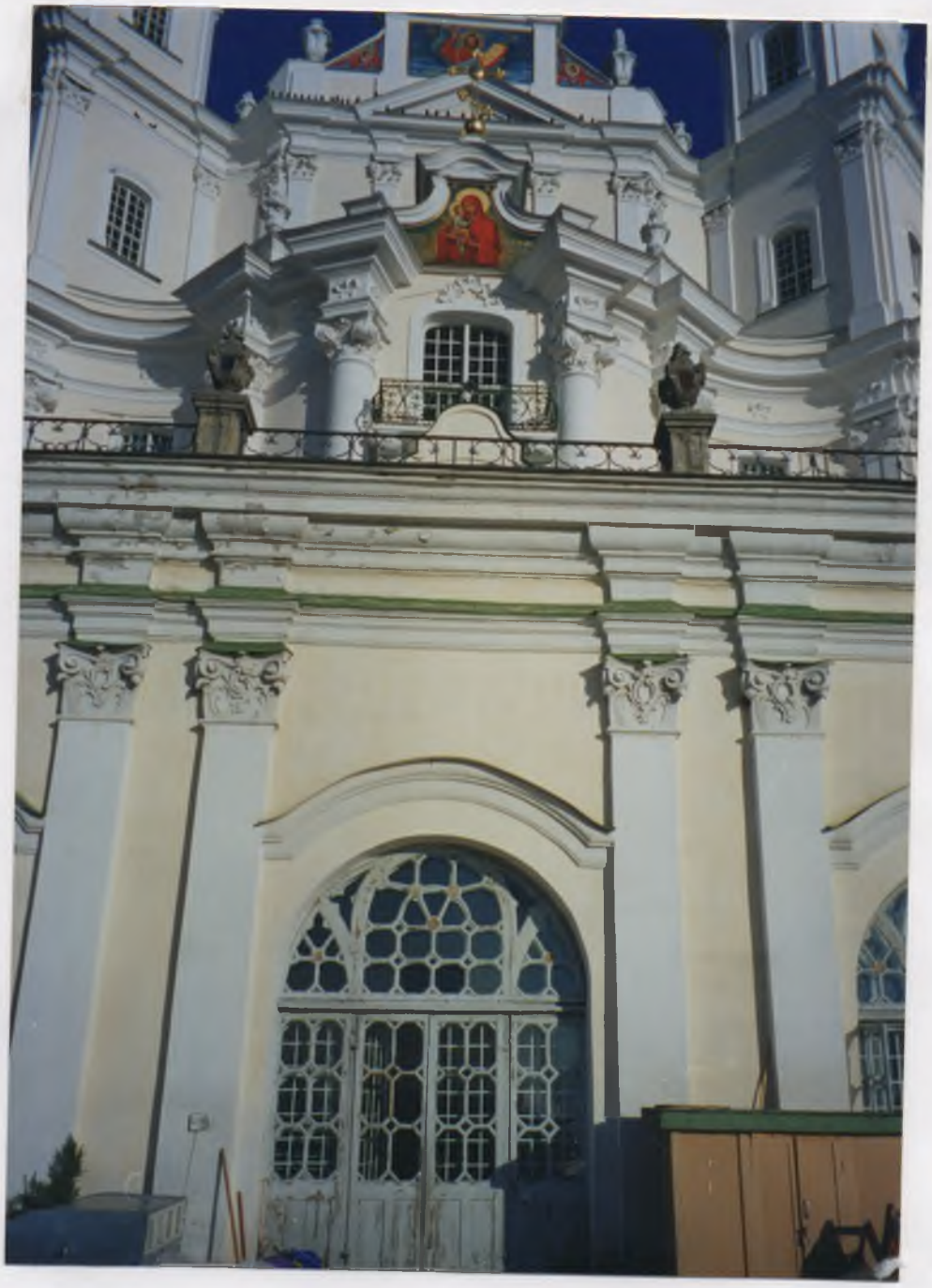
6. Вид зі сходу

7.Вид з заходу.

8.Вид з заходу.

9.Фрагмент чільного фасаду.

10.Портрет графа Миколая Потоцького.ХУШ ст.

11.Портрет Ганни Гойської. ХУШ ст.

12.Загальний вид центральної нави.

13.Центральний іконостас.1861 р.

14.Вівтарна частина.Л.Долинський.Пророки.1807 р.

15.Вівтарна частина.Л.Долинський.Пророки.1807р.

Західний бік центральної нави.
16.Лука Долинський.Зцілення прокажених.1807р.
Нев.художник.Послання апостолів.1875р.

17.Лука Долинський.Христос і самарянка.1807р.

18.Лука Долинський.
Христос і Марія Магдалина.1807р.

19.Лука Долинський.
Христос у Марії і Марфи.1807р.

20.Лука Долинський.
Христос прощає грішниці.1807р

21.Лука Долинський.
Притча про милосердного самарянина.1807р.

22.Лука Долинський.
Зустріч Марії з праведною Єлизаветою.1807 р.

Східний бік центральної нави.
23.Нев.художник.Воскресіння Лазаря.1875р.
Лука Долинський.Увірування Фоми.1807р.
Нев.художник.Порятунок потопаючого
Петра.1875р.

24.Лука Долинський.
Зцілення розслабленого.1807р.

25.Лука Долинський.
Зцілення розслабленого.
Зцілення сліпого.1807р.

26.Лука Долинський.
Апостол Петро пророкає Христа Месією.1807р.

27.Лука Долинський.
Спокуса Ісуса Христа фарисеями.1807р.

Хори.
28.Лука Долинський.
Літургія св.Василія Великого. 1807 р.

29.Літургія св.Василія Великого.Фрагмент.

Хори.
30.Лука Долинський.
Проповідь Св.Миколая.1807р.

31.Проповідь Св.Миколая.Фрагмент.

32.Невідомий художник.
Стінопис склепіння центральної нави.

Галерея перед входом до печерного храму.
33.Нев.художник.Преп.Йов Почаївський
молиться перед Чудотворною іконою
Почаївської Богородиці. ХУШст.(Над
сходами, перед спуском до галереї).

34.Невідомий художни
Облога Почаївської Лаври турками.Поч.XIX ст.
і (Над сходами перед спуском до галереї).

35.Іконописці Почаївської Лаври.XIX-XX ст.
Богородиця "Знамення".
(склепіння галереї).

36.Святі православної церкви.
(Загальний вигляд галереї).

Галерея.
37.Святі православної церкви.

38.Святі православної церкви.
(збережений фрагмент).

39.Святі православної церкви.

40.Святі православної церкви.

41.Фрагмент південної стіни галереї.

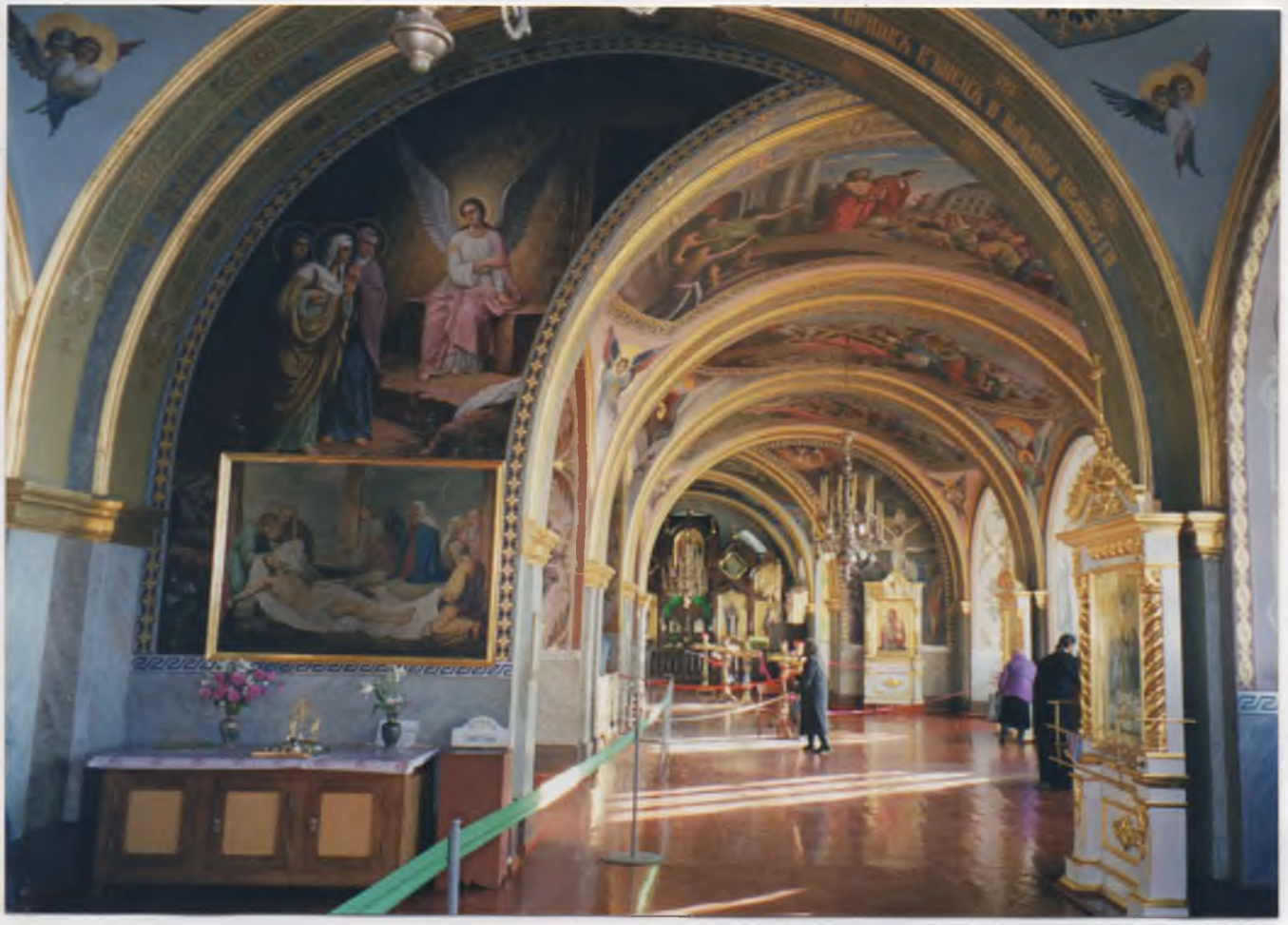
Печерний храм преп.Йова Почаївського
42.Стінопис перед входом до печери преп.Йова.

43. Портрет преп.Йова Почаївського. ХУШ ст.

44.Іконостас Печерного храму
преп.Йова.Поч.ХХ ст.

45.Іконописна майстерня Почаївської лаври.
80-і рр.XIXст.Загальний вигляд
Печерного храму.

46.Іконописна майстерня Почаївської лаври.
Стінопис Печерного храму.XIX-XXст.

47.Іконописна майстерня Почаївської лаври.
Стінопис Печерного храму. XIX ст.

Храм преп.Антонія та Феодосія Печерських
48.Іконостас.Поч.XIX ст.

49.Іконостас.Празнички.
Введення в храм. Різдвао Марії.
Поч.XIX ст.

50.Іконостас.Царські двері.

51.Іконостас.Архангел Михаїл.
Дияконські двері.

52.Лаврська іконописна майстерня.
Стінопис склепіння.XIX/XXст.

53.Лаврська іконописна майстерня.
Преп.Алімпій іконописець.

54.Фрагмент стінопису склепіння,
пошкоджений грибком.

55.Лаврська іконописна майстерня.
Повернення преп.Антонія
зі св.Афонської гори.(Склепіння нави).

56.Іконописна майстерня Почаївської лаври.
Собор Св.Угодників волинських
та інших православних святих.
(Західна стіна).

57.Ікона –“Богородиці з Дитям
на престолі”.XIX ст.

58.Ікона-“Явління Богородиі
над Почаївською горою”
кін.ХУШ ст. ст.(метал,золочення,посріблення).

59.Лука Долинський.
Св.Марія та Анна з Дитям. 1807 р.

60.Лука Долинський.
Каменування св.первомученика
Стефана. 1807 р.

61.Лука Долинський.
Ангел причащає св.Онуфрія. 1807 р.

62.Ікона-складень. Деісус.І пол.XIX ст.

63/Ікона “Новозавітна Трійця.Поч.XIXст.
Скульптура (дерево)- “Розп’яття”.Поч.XIXст.

64. Скульптура – “Розпяття”. ХУШ ст.